

SINDS ENKELE MAANDEN ZIJN ZEUGENHOUDERS VERDOOFD AAN HET CASTREREN. DE MEESTE GEBRUIKERS ZIJN ERG **NEGATIEF OVER HET VERDOVEN** MET HET CO₂-GAS.

MET TEGENZIN BIG VERDOVEN

Varkenshouders verdoven omdat 'het moet'

'HET is dieronvriendelijk en het duurt veel te lang", zegt Jan Hendriks in Tollebeek (Fl.). Met deze opvatting over verdoofd castreren staat de varkenshouder zeker niet alleen. Veel andere varkenshouders hebben dezelfde mening. Dat blijkt uit een belronde langs 15 varkenshouders, verspreid over Nederland. De grootste bezwaren tegen het verdoofd castreren zijn de extra arbeid die er mee gepaard gaat en het verdoven met CO₂. Dat laatste is volgens alle ondervraagde varkenshouders welzijnsonvriendelijker voor de biggen dan de 'oude' manier van castreren.

Als gevolg van het ondertekenen van de Verklaring van Noordwijk moeten maandelijks circa 800.000 biggen verdoofd worden gecastreerd. Varkenshouders lijken deze belofte redelijk goed na te komen. Dat komt vooral doordat de verplichting is opgenomen in IKB. 'Wet is wet' lijkt hierbij het devies. Zin in gedoe met de controleur heeft niemand.

Naast de varkenshouders die wel zijn begonnen met verdoven, zijn er ook die de dans ontspringen. Zo hoeven exporterende vermeerderaars de biggen niet met CO₂ te verdoven. Voor het Duitse kwaliteitssysteem QS voldoet een spuitje tegen de pijn. Voor export naar andere landen zijn er vooralsnog geen eisen met betrekking tot het castreren van biggen.

Wetenschap versus praktijk

Onderzoeker Marion Kluivers van Animal Sciences Group (ASG) kan zich goed voorstellen dat het verdoven voor de meeste varkenshouders nu nog meer tijd vraagt. „Het is een verandering in de normale gang van zaken en een toevoeging van een handeling. Zeker in eerste in-

stantie zal dat meer tijd kosten. Het is in het begin even zoeken naar een passende logistiek, maar als die gevonden is, kan het zo zijn dat het niet (veel) meer tijd kost", aldus Kluivers. Haar inschatting is op weinig ondervraagde varkenshouders van toepassing. De meesten geven aan dat het verdoven hen flink wat extra tijd kost. Dat varieert van één tot vier minuten extra arbeidstijd per toom.

Dat de wetenschap niet altijd op één lijn zit met de praktijk blijkt ook uit de meningen die varkenshouders hebben over de welzijnsvriendelijkheid van het verdoofd castreren. Alle ondervraagde varkenshouders geven aan dat vooral het verdoven erg onprettig is voor de dieren. Het onder narcose brengen gaat vaak gepaard met gespartel en onrust. Dat weegt volgens hen niet op tegen de vermindering van de pijn van het castreren zelf.

Het lastige in deze discussie is dat de stress tijdens het verdoven zich moeilijk laat vergelijken met vermindering van de pijn tijdens het castreren. Wat vaststaat is dat de pijnpiek tijdens het castreren sterk is verlaagd. Dat is echter niet met het blote oog te zien. Het gespartel van de biggen tijdens de verdoving voorafgaand aan de castratie wel. Dat maakt dat varkenshouders zeer sceptisch zijn over de welzijnsverbetering.

Ook Kluivers vindt het lastig beide zaken te vergelijken. „Natuurlijk moet de methode die je gebruikt om de pijn te bestrijden niet tot zodanig veel stress leiden dat een onaanvaardbare aantasting van het dierenwelzijn ontstaat." Volgens haar is tijdens onderzoek echter aangetoond dat daarvan geen sprake is. Vanwege de tegengestelde geluiden uit de praktijk is het volgens de onderzoeker wel verstandig de methode goed te evalueren. ➔

dat verdoven hen extra tijd kost. Dat varieert van één tot vier minuten per toom. Naast de sterke twijfels over de diervriendelijkheid kost het verdoven de nodige extra arbeid. Om al deze sores te voorkomen zijn er steeds meer varkenshouders die overschakelen op het produceren van beerbiggen. Zo ook **Dorie en Bennie Godschalk** in Wehl (Gld.). Dat deden de varkenshouders deels omdat ze het verdoofd castreren van biggen niet zagen zitten. Bovendien is het mes-ten van beren in hun geval lucratiever.

FOTO: KOOS GROENEWOLD

FOTO: KOOS GROENEWOLD

Verdoven met CO₂ is er primair op gericht de korte pijnpiek tijdens het castreren van de biggen weg te nemen.

Supermarkten hebben les geleerd

Voorzitter Wyno Zwanenburg van de Nederlandse Vakbond Varkenshouders (NVV) is niet verrast door de geluiden uit de praktijk. Zelf zet hij ook vraagtekens bij het verdoofd castreren. Vanwege de politieke en maatschappelijk druk zat er voor hem niets anders op dan de Verklaring van Noordwijk te ondertekenen.

Naast de negatieve geluiden uit de praktijk zijn er volgens Zwanenburg ook twee positieve kanten aan het hele verhaal. Daarbij noemt hij de vergoeding die supermarkten betalen voor de verdoovingsapparatuur. Nog belangrijker is het volgens Zwanenburg dat supermarkten in de toekomst beter nadenken voordat ze meegaan in de vraag van een actiegroep. „Supermarkten hebben zich niet gerealiseerd hoe gecompliceerd de verplichting tot verdoving eigenlijk is.” Volgens Zwanenburg zal dat er aan bijdragen dat supermarkten niet meer zo snel overstag gaan na druk van actiegroepen. „We komen daardoor nu op een andere manier aan tafel bij supermarkten.”

Guus ten Hove

VOLGENS NVV-VOORZITTER WYNO ZWANENBURG ZAT ER NIETS ANDERS OP DAN AKKOORD TE GAAN MET, IN ZIJN OGEN, DE 'NEXT BEST'-OPLOSSING.

'Biggen zijn beter af met de 'oude' methode'

„Ik snap dat varkenshouders het een 'oplossing voor de bühne vinden'. Zelf vind ik ook dat biggen beter af zijn als ze op de ouderwetse manier worden gecastreerd. De manier waarop een boer naar dierenwelzijn kijkt, is echter anders dan de manier waarop een wetenschapper dat doet. Zie daar ook de discussie rondom de dichte vloeren. Vanwege de maatschappelijke en politieke druk die er destijds was, zat er voor ons niets anders op dan een handtekening zetten onder de Verklaring van Noordwijk. Het is een 'next best'-oplossing. De andere manier, verdoven met een spuit lidocaïne, was praktisch niet uitvoerbaar en veel te duur.”

FOTO: RUBEN SCHIPPER

Naam: Wyno Zwanenburg. **Organisatie:** NVV. **Functie:** voorzitter.

FOTO: DENNIS F. BEEK

Naam: Annechien ten Have. **Organisatie:** LTO. **Functie:** voorzitter vakgroep varkenshouderij.

„Het is een zeer gevoelig onderwerp. Ik vind daarom ook niet dat je op basis van 15 gesprekken met varkenshouders conclusies kunt trekken. Alle begin is moeilijk. Dat geldt ook voor verdoofd castreren. Varkenshouders moeten er nog deels mee leren werken.

Daarnaast heeft ASG het dierenwelzijn gemeten. Uit die proeven blijkt duidelijk dat verdoofd castreren wel degelijk beter is voor de dieren. Wel vraag ik varkenshouders regelmatig hoe het verdoofd castreren loopt. Daarnaast prikken we deze week nog een datum waarop we met deskundigen het gebruik van de apparatuur gaan evalueren. Ik kan niet vooruitlopen op de uitkomsten van dat onderzoek.”

„De signalen die varkenshouders afgeven dat het dierenwelzijn er niet op vooruit is gegaan, zijn nieuw voor mij. Destijds heeft ASG de CO₂-methode als voldoende werkzaam beoordeeld. Ik weet niet of dat grondig genoeg gebeurd is. De discussie of het een klein welzijnsvoordeel is ten opzichte van veel stress is moeilijk te wegen. Belangrijk is dat de methodiek binnenkort geëvalueerd wordt. Dan zal moeten blijken hoe het verdoofd castreren loopt. Maar uiteindelijk blijft het kiezen uit een aantal kwaden. Daarom wordt hard gewerkt aan een manier om helemaal te stoppen met castreren. Dat onderzoek loopt nu sinds een aantal maanden.”

FOTO: ROEL DIJKSTRA

Naam: Bert van den Berg. **Organisatie:** Dierenbescherming. **Functie:** beleidsmedewerker.

OP BASIS VAN ASG-ONDERZOEK IS BESLOTEN VERDER TE GAAN MET DE CO₂-VERDOVING. ONDERZOEKERS PLEITEN WEL VOOR EEN EVALUATIE.

'Op het oog is de pijn moeilijk vast te stellen'

Onderzoeker Marion Kluijvers van Animal Sciences Group (ASG) vindt de belevingen van varkenshouders belangrijke informatie die serieus genomen dient te worden. Zij pleit daarom voor een grondige evaluatie van het CO₂-verdoven.

Het belangrijkste aspect in de discussie over verdoofd castreren is het vaststellen

van de hoeveelheid pijn die een big ervaart. Volgens Kluijvers is het erg moeilijk om die pijn op het oog vast te stellen. Het is uiteraard juist deze pijnpiek die weggenomen moet worden. Volgens de onderzoekers lukt dat met de CO₂-verdoving goed. Dat is door middel van hersenfilmpjes aangetoond.

Aan de andere kant geven

de onderzoekers aan dat dit natuurlijk niet gepaard moet gaan met onevenredig veel stress tijdens het verdoven. Volgens Kluijvers waren tijdens experimenten waarbij de biggen in een box met het gasmengsel werden geplaatst geen duidelijke tekenen van aversie of afweer waarneembaar. De overmatige stress die varkenshouders waarnemen

als gevolg van de verdoving, is niet door de onderzoekers vastgesteld.

Daarbij vindt ook Kluijvers het lastig de hoeveelheid stress tijdens het verdoven te vergelijken met de afname van de pijnpiek tijdens het castreren. Dat komt deels doordat het scoren van stress subjectief is. Het meten van de pijn tijdens castreren gebeurt op een objectieve manier met hersenfilmpjes. „Deze zaken kun je niet zomaar tegen elkaar wegstrepen”, zegt Kluijvers.